

ÚSTAV
GERMÁNSKÝCH STUDIÍ
Filozofická fakulta
Univerzita Karlova

POSUDEK OPONENTKY BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
V OBORU NIZOZEMSKÝ JAZYK A LITERATURA

Autorka práce: Martina Vachalová
Název práce: Tussentaal žije: pozice jazykové variety tussentaal v současné belgické nizozemštině
Rok odevzdání: 2023
Vedoucí práce: Mgr. Iva Rezková, Ph.D.
Oponentka: Mgr. Martina Vokáčová

Martina Vachalová si pro svou bakalářskou práci zvolila prominentní téma belgické (socio)lingvistiky – *tussentaal*. Užívání této variety belgické nizozemštiny (variety *mezi* standardním jazykem a dialekty) sleduje v „soudobé televizní fikci“ pomocí korpusu sestaveného z prvních epizod seriálů *utFOCK* a *De twaalf*. Manuální transkripce těchto epizod tvoří přílohu práce. Na základě vybraných fonologických, morfosyntaktických a lexikálních rysů autorka zkoumá platnost hypotézy, že zastoupení *tussentaal* ve vážnějších žánrech TV fikce bude nižší než v žánrech odlehčenějších/komediálních. Práce je přehledně a logicky strukturována a uspořádána do sedmi kapitol (čtyři obsahových, doplněných úvodem, závěrem a bibliografií) o celkovém rozsahu 57 stran.

První kapitoly práce zasazují *tussentaal* do kontextu jednak historického vývoje Belgie a belgické nizozemštiny (s. 8–13), jednak současnějších jazykových postojů (s. 14–17) a jejich odrazu v televizní fikci (s. 20–22). Přehledně uveden je zde také výčet rysů, na kterých se odborná literatura shoduje jako pro *tussentaal* typických (s. 17–20). Autorka zde prokazuje schopnost vybrat z velké řady publikací k tématu standardizace belgické nizozemštiny a tématu *tussentaal* relevantní zdroje a podat na jejich základě jasný a ucelený výklad. Chybí však jakékoli zásadnější kritické zhodnocení či odstup. Nejzřetelnější je to v první jmenované části – při snaze o stručnou syntézu jazykového vývoje na pozadí dějinných událostí od 16. století po současnost.

Metodologická část práce obsahuje popis sestaveného korpusu, obou seriálů, představení „záměru práce“ a hypotéz (měly/mohly by zaznít už v úvodu práce), vybraných fonologických, morfosyntaktických a lexikálních rysů a metody transkripce. Zejména část *Metoda transkripce* hodnotím jako velmi povedenou – pohybuje se na ideální rovině podrobnosti a jasně popisuje a odůvodňuje všechna relevantní rozhodnutí.

V kapitole věnované metodologii naopak postrádám informaci o tom, jak přesně autorka postupovala při práci s korpusem, a především motivaci formulovaných hypotéz a výzkumných záměrů. Chybějící motivace souvisí se z mého pohledu největší slabinou práce – absencí kritického zhodnocení předchozích studií i jakékoli informace o jejich metodologii (místy se pouze dozvídáme, k jakým došly výsledkům). Neťušíme tak, v jaké pozici vůči nim se nachází výzkum autorky (s výjimkou na s. 22 zmiňované návaznosti na hypotézu Van Hoof a Vandekerckhova (2013)). Navazuje na někoho? Vymezuje se vůči někomu? Dal

ÚSTAV
GERMÁNSKÝCH STUDIÍ
Filozofická fakulta
Univerzita Karlova

by se označit za replikaci nějakého z předchozích výzkumů na jiném vzorku nebo v jiné době? Právě zaujetí kritického postoje k předchozím studiím by předkládanému výzkumu poskytlo opodstatnění. Bez něj čtenář neví, proč vlastně autorka zkoumá to, co zkoumá, a z přehledových úvodních kapitol navíc může mít pocit, že se nevěnuje ničemu novému a snaží se dokázat už dávno známé. Je to škoda, protože nemám nejmenších pohybů o tom, že relevance výzkumu se dala obhájit celkem snadno.

Následující analýza, (oprávněně) nejrozsáhlejší část práce, by podle toho, co bylo řečeno v metodologické kapitole, měla poskytovat možnost potvrdit či vyvrátit následující hypotézy: (I) *tussentaal* se užívá více v žánrově méně závažném seriálu *wtFOCK*, méně v dramatu *De twaalf*, (II) fonologické rysy a substandardní zájmena budou v obou seriálech ze sledovaných rysů zastoupeny nejvíce, (III) (zde formulace hypotézy chybí) je cílem porovnat četnost dvou vybraných morfosyntaktických rysů *tussentaal* s jejich standardními ekvivalenty, (IV) (rovněž bez jasné formulace hypotézy) má práce zjistit, jak se celkové výsledky odrážejí v jazyce postav s nejvyšším počtem replik. Dají se ale na základě zvolené metodologie tyto výzkumné otázky vůbec zodpovědět?

Nejcennější je analýza tam, kde četnost výskytů několika rysů *tussentaal* vztahuje k četnosti realizace jejich standardních ekvivalentů (oddíly 5.1.2(.1) a 5.1.3(.1)). Bohužel není jasné, proč se autorka omezila pouze na tyto dva rysy. V textu k tomu zaznívá pouze následující komentář (s. 25): „Druhým důležitým záměrem je u několika typických prvků, pro které je možné jasně vyznačit standardní ekvivalenty, zmapovat poměr jejich realizace v nestandardní a standardní formě v obou seriálech a výsledky porovnat.“ Znamená to, že pro ostatní nebylo možné standardní ekvivalenty jednoznačně určit? Na obě otázky bych se ráda zaměřila u obhajoby (viz níže).

Oceňuju také doplnění celkového pohledu na *tussentaal* mikroúrovni, v rámci které autorka blíže analyzuje užití *tussentaal* u centrálních postav obou seriálů.

Je patrné, že autorka vytvořením korpusu, transkripcí i psaním samotného textu odvedla velký kus práce. Je trochu škoda, že příklonem k teutonskému odbornému stylu se autorským plurálem těchto zásluh částečně zříká. Většina práce je v rámci tohoto stylu nicméně psaná kultivovaným odborným jazykem, autorka dobře pracuje s poznámkovým aparátem, skvěle překládá z cizojazyčných zdrojů, pravopisné či typografické nedostatky jsou spíše výjimečné (např. nekonzistentní zapisování násobných číslovek nebo zaměňování pomlčky a spojovníku). Určité stylistické výhrady lze namítnout k první části textu, kde snaha o kompaktní popis historického vývoje vede ke zkratkovitým vyjádřením typu: „Po španělské nadvládě (do roku 1713) následovala nadvláda rakouská (do 1794) [...]“ (s. 8). Ne zcela ideální částí práce je také abstrakt, který je spíše anotací. Jako z jiného žánru působí rovněž úvodní věta „Zeptáme-li se Čechů, jakým jazykem se hovoří v severní části Belgie, jejich obvyklou odpovědí je „vlámština“. Tato (nejen česká) domněnka, že se jedná o samostatný jazyk, je však mylná.“ (s. 7). (Byl takový průzkum proveden? Pokud ano, chybí odkaz, pokud ne, jedná se o domněnku autorky. Zároveň danou odpověď nelze vyhodnotit jako mylnou.)

Přes všechny výše uvedené výhrady předloženou práci považuju za kvalitní výsledek náročně vymezeného tématu a nerada bych, aby zapadly její klady: autorčin hluboký zájem o téma i (dobře napsaným a soudržným textem a pečlivě zpracovanými daty) jasně prokázaná schopnost akademické práce. Obojí je dobrým základem pro budoucí vědecký vývoj autorky.

ÚSTAV
GERMÁNSKÝCH STUDIÍ
Filozofická fakulta
Univerzita Karlova

Práci Martiny Vachalové jsem si se zájmem přečetla, zcela podle mě naplňuje požadavky kladené na bakalářské práce a ráda ji doporučuji k obhajobě. U vědomí všeho výše řečeného ji navrhuju ohodnotit známkou **velmi dobře**. U obhajoby pak prosím o zodpovězení následujících otázek:

Otázky k obhajobě:

1. Jakou metodologii ve svých výzkumech používají a) Van Hoof (2015), b) De Ridder (2007), c) Geeraerts, Penne a Vanswegenoven (2000), d) Van Hoof a Vandekerckhove (2013), e) Prieels (2012) a Lefevere (2011)? Mohla byste ji představit a kriticky zhodnotit? Jak se zvolená metodologie podepisuje na výsledcích, ke kterým studie dochází? Co nového přináší Váš výzkum v porovnání s těmito studii?
2. Proč je problematické vyhodnocovat hypotézu (I) („že v *De twaalf* bude [...] celková míra *tussentaal* nižší v porovnání s *wtFOCK*.“ (s. 25)) na základě míry *tussentaal* spočítané jako počet výskytů určitého rysu vzhledem k velikosti subkorpusu? Jak se s tímto vyrovnávají studie předchozí uvedené v bodu 1?
3. O čem svědčí potvrzení hypotézy (II) („že fonologické rysy, v našem případě zkoumaná apokopa ve slovech *dat*, *wat*, *niet*, *met* a *maar*, budou společně se substandardními zájmeny zastoupeny nejvíce“ (s. 25))? V čem je toto zjištění zajímavé a co vypovídá o *tussentaal*?
4. Proč byly pro účely (III) („[...] u několika typických prvků, pro které je možné jasně vyznačit standardní ekvivalenty, zmapovat poměr jejich realizace v nestandardní a standardní formě v obou seriálech a výsledky porovnat“ (s. 25)) vybrány právě a pouze zájmena *pro* druhou osobu singuláru ve funkci podmětu a konjugace sloves *zijn* a *mogen*? Bylo by možné stejnou analýzu provést i pro a) apokopu ve slovech *dat*, *wat*, *niet*, *met* a *maar*, b) *-ke* deminutivum a c) redundantní *dat* a seznámit nás u obhajoby s jejími výsledky?
5. Při odpovědi na otázku (IV) („zda se výsledky pro celé seriály promítají do mluvy samostatných postav“ (s. 25) docházíte ke zjištění, že míra *tussentaal* Jany a Jense je vyšší než míra *tussentaal* zjištěná pro celý seriál *wtFOCK* a že se jedná o výraznější rozdíl než u Mii a Frie a seriálu *De twaalf*. Jak toto zjištění interpretuje?
6. V mikroanalýze (s. 48) podrobně interpretujete interakci Jense s Robbem na základě střídání zájmen *gij* a *je*. Je možné užití či neužití *tussentaal* přisoudit význam ještě na jiných místech? Liší se například nějakým způsobem situace, kdy Jana a Jens konjugují slovesa standardním a kdy nestandardním způsobem? Lze v tom vypořádat nějaké tendence?
7. Jak v práci sama uvádíte, vybrané seriály se odehrávají v různých městech – v Antverpách a Gentu, tedy ve dvou různých provinciích, Antverpy a Východní Flandry. Může to mít vliv na výsledky? Očekávala byste vyšší míru *tussentaal* v jedné z provincií?
8. Jaké další proměnné kromě žánru mohou výsledky ovlivňovat?

ÚSTAV
GERMÁNSKÝCH STUDIÍ
Filozofická fakulta
Univerzita Karlova

9. Na dvou místech v práci používáte při popisu rozdílu výsledků pojem signifikantní. Co to obvykle znamená v empirickém výzkumu a jakým způsobem se dá vypočítat, zda něco signifikantní je nebo není?
10. Spíše ze zvědavosti bych se nakonec ráda zeptala, proč je v češtině při odkazování na *tussentaal* volen mužský rod.

V Leidenu dne 5. 9 2023
Mgr. Martina Vokáčová